

BEHOEFTE EN GEWOONTES BEWONERS
UITGANGSPUNT BIJ REIGERSHOEVE

'Dit is het huis van je moeder'

Op een voormalig bloembollenveld in Heemskerk bouwden vader en dochter Henk en Dienneke Smit de Reigershoeve. *Het duo runt de woonzorgboerderij voor 27 mensen met dementie op geheel eigen wijze.* 'We willen niet uitbreiden, nieuwe locaties openen of veel geld verdienen.'

tekst Wouter van den Elsen beeld Diederik van der Laan

HENK SMIT LAAT NET zijn twee honden Puk en Toni uit als een auto met aanhanger het terrein op komt rijden. 'Acht-honderd dakpannen, hebben onze vrijwilligers gratis opgehaald in Ursem,' zegt Henk, wijzend op de zwaarbeladen aanhanger. 'Die gaan we gebruiken voor het dak van het nieuwe fietsenhok dat we aan het bouwen zijn. En dan houden we nog honderden dakpannen over. Daar verzinnen we ook nog wel een bestemming voor.' De bouw van het fietsenhok is het nieuwste project waar de medewerkers en vrijwilligers van de Reigershoeve mee bezig zijn. Er wordt altijd wel iets gebouwd of ondernomen op de hoeve, waar naast zorgwoningen ook een kas, weide met geitjes en kippen en vele

moestuinen te vinden zijn. 'Dit is nieuw,' zegt Henk. In een hoek van het terrein staat een prachtig bewerkte, halfronde houten bank met overkapping. 'Het is een gedenkhoekje om overleden bewoners te herinneren. Je kunt hier zitten en een kaarsje aansteken. Ik had onze timmermannen een foto laten zien van een kapel met zo'n bank die ik op vakantie in Engeland had gefotografeerd. Ik had nooit verwacht dat ze die zo'n beetje helemaal gelijk konden namaken van hout. Die vaardigheid is ongelooflijk.' De 'doe-het-zelf'-mentaliteit zit in het DNA van de Reigershoeve. Henk en Dienneke begonnen met letterlijk niets. Henk: 'We zijn begonnen in 2012 met oproepjes te plaatsen in de lokale krant voor oud meubilair en voor vrijwilligers die meubilair kunnen opknappen. Dat leverde meteen veel publiciteit op. We stuitten echter ook op verzet van enkele

omwonenden. Dat is toen nog tot aan de Raad van State gegaan. Men dacht dat de rust verstoord zou worden en het uitzicht. Nu hebben we uitstekend contact met alle burens en kun je achteraf gezien zeggen dat die aandacht in het begin ons project veel bekendheid en steun heeft opgeleverd.'

Eigen project

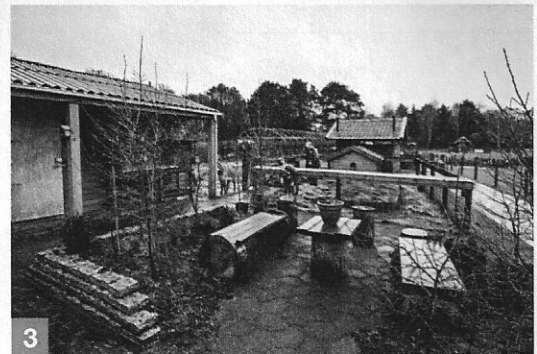
In de nabije familie van Dienneke en Henk werden twee mensen getroffen door dementie en zij hebben jarenlang in diverse verpleeghuizen doorgebracht. Ontevredenheid met de reguliere zorgverlening voor mensen met dementie is de reden dat Henk en Dienneke een eigen woonzorgproject zijn begonnen. Dienneke werkte bij het Trimbos-instituut, waar ze onderzoek deed naar verschillende vormen van verpleeghuiszorg voor mensen met dementie. Momenteel doet

1 Bewoners schuiven aan voor de gezamenlijke lunch

2 Veel van het meubilair is geschonken en opgeknapt door vrijwilligers

3 De dierenweide is een van de activiteiten voor de bewoners

ze promotieonderzoek naar de relatie tussen activiteiten en kwaliteit van leven bij mensen met dementie in de langdurige zorg. 'Ik denk dat ik dat proefschrift dit jaar ga afronden,' zegt ze. 'Nee, ik gá dat proefschrift dit jaar afronden,' verbetert ze zichzelf lachend. Henk heeft al een hele carrière achter de rug als universitair docent, wetenschappelijk onderzoeker en manager en directielid in de voedingsmiddelenindustrie. Een van de punten waarop de filosofie van de Reigershoeve afwijkt van de reguliere zorg, is het belang dat aan activiteiten wordt gehecht. Dienneke: 'Uit mijn onderzoek komt duidelijk meetbaar naar voren dat als je mensen met dementie via activiteiten betrokken houdt, dit positieve effecten heeft op hun welbevinden. Daarom bouwen we altijd zoveel mogelijk activiteiten in. En dan bedoel ik niet alleen groepsactiviteiten. Ook bij

normale zorghandelingen houden we mensen zo veel mogelijk actief en betrokken. Bijvoorbeeld door jeugdliedjes te zingen tijdens het wassen en aankleden van bewoners die daar behoefte aan hebben. Of door extra aandacht voor het föhnen van het haar of het opmaken van mensen. Of door gebruik te maken van het snoezelbad dat in iedere groepswoning aanwezig is. Met ingebouwde installaties voor licht, beeld en geluid wordt zo'n bad een moment waarop mensen betrokken worden, in plaats van gewoon een wasbeurt. Zo wordt wassen een verwenmoment.' Henk vult aan: 'Overigens doen we ook iedere dag van de week wel degelijk groepsactiviteiten voor wie wil. We hebben onder andere een creatief atelier waar bewoners kunst maken, een kookclub, bioscoopmiddag, thee dansant en reminiscentiesessies. Dat betekent praten over vroeger. Ook

daarvan staat wetenschappelijk vast dat dit een positief effect heeft op mensen met dementie. Reminiscentie doen we vaak in onze kas. Dat wordt altijd zeer gewaardeerd.'

Tuinders

Inmiddels is het lunchtijd en schuiven de bewoners aan, sommigen in hun eigen woongroep, anderen in de ontmoetingsruimte van de Reigershoeve. Arie Smit, een deelnemer aan de dagbesteding, heeft die ochtend grasmatten gelegd en put uit zijn ervaringen als hovenier. 'Dit waren van die kleimatten. Die zijn een stuk zwaarder. Je moet zand strooien over de voegen zodat het beter blijft liggen. Dan kun je er al na een paar >

Uit de visie van de Reigershoeve: Uitslapen, een zachtgekookt ei, 's avonds een borrel, ook mensen met dementie zijn gehecht aan hun gewoonten. (...) Omdat de naaste familie of partner het meeste weet van hun gewoonten en wensen, worden zij nauw betrokken bij de afstemming van de zorg op de bewoners.

4 Het wonen is gescheiden van de zorg. De bewoners huren zelf een appartement.

5 Henk en Dienneke Smit, de oprichters van de Reigershoeve

> dagen over lopen.' Smit is niet de enige met een tuindersachtergrond. Op de Reigershoeve is goed merkbaar dat Heemskerk in het hart van een tuinders-regio ligt. 'Daarom wilde Arie graag hier komen,' vertelt Henk, 'zodat hij nog buiten actief met zijn vak bezig kan zijn. Bij ons in de kas of zoals vandaag met die grasmatten. Daar heeft hij ons echt op uitgezocht. Arie is lichamelijk nog zeer actief.'

Elvis Presley en The Stones

De Reigershoeve heeft een aparte woning voor jongere mensen met dementie. 'Daar staat vaker Elvis Presley en The Stones op terwijl onze oudere bewoners meer naar jaren vijftig muziek luisteren,' zegt Henk met een brede glimlach op zijn gezicht. 'Wat je bij deze jongere mensen ook ziet, is dat sommigen aanvankelijk nog zelfstandig naar het dorp kunnen fietsen of wandelen. Als dit op een gegeven moment niet meer gaat, blijven ze op het grote omheinde terrein, tenzij er begeleiding meegaat.' In een andere woning is bewoonster Gusta van der Meer net klaar met haar lunch. Ze is druk aan het kleuren in een

boek met kleurplaten. 'Ja dat vind ik heel fijn. Schilderen en tekenen. Alles met kleur,' zegt Van der Meer. 'Gusta is een van onze meest productieve kunstenaars,' vertelt Henk. 'Het atelier hangt vol met haar werk en we hadden laatst nog een expositie van haar en vijf andere leden van de kunstclub.'

Net als alle bewoners huurt Gusta haar eigen appartement. Reigershoeve heeft wonen en zorg gescheiden, wat inhoudt dat de 27 mensen in hun eigen huurappartement wonen. Er zijn altijd verzorgenden en vrijwilligers aanwezig en voor medische kwesties wordt de huisarts gebeld. Een paar keer per week komen de geriater en psycholoog langs om bewoners, familie en zorgmedewerkers te begeleiden bij het verloop van de ziekte. 'Mensen denken vaak dat het hier hele dure particuliere zorg is,' zegt Henk. 'Maar de kosten zijn voor bewoners vergelijkbaar met het reguliere verpleeghuis. Toen koning Willem-Alexander hier vorig jaar op werkbezoek kwam, wilde hij ook weten hoe we dit financieel allemaal mogelijk konden maken. We hebben het gewoon voor een redelijke huur kunnen realiseren. En dit zijn mensen met een

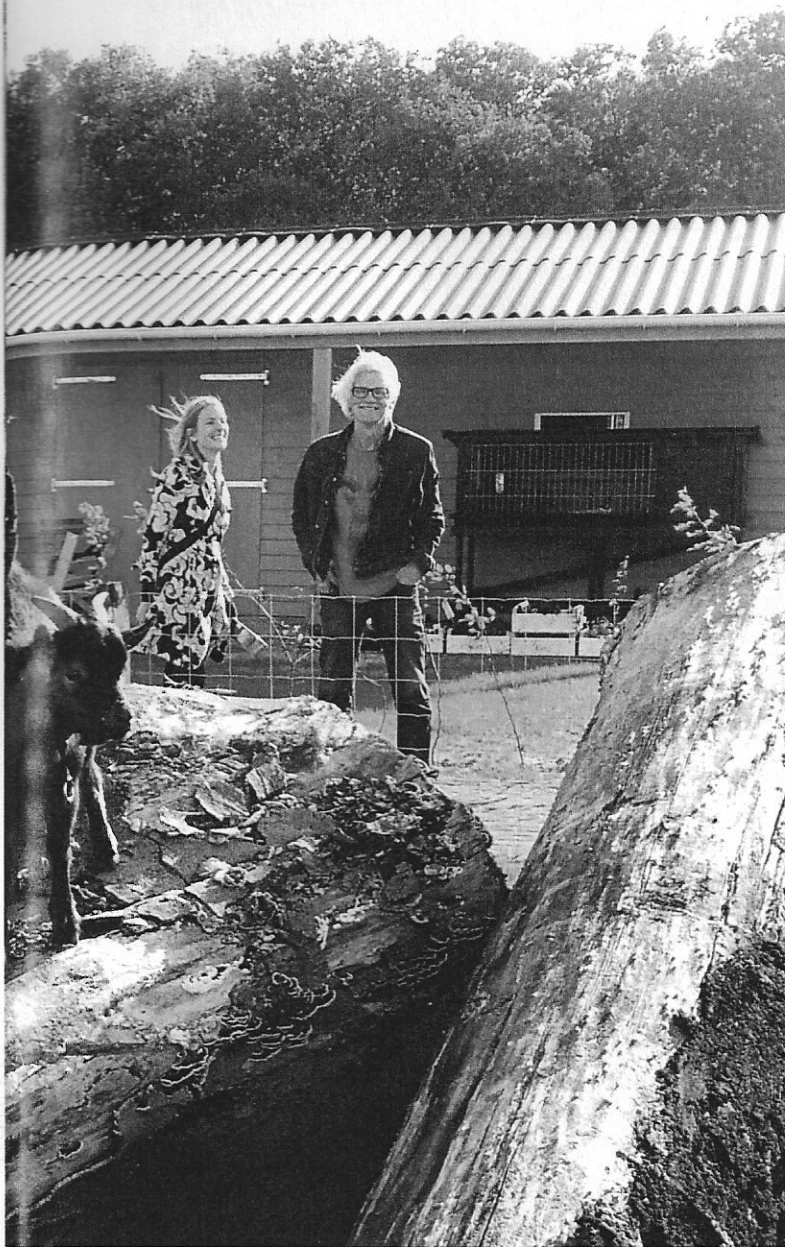

zzp-5 of zzp-7. Daarmee kunnen wij met de Wlz-financiering voor de zorgverlening prima uit de voeten.'

Perfekte schaal

Hoewel de wachtlijst voor de Reigershoeve alleen maar langer wordt, denken Dienneke en Henk niet aan uitbreiden of andere locaties openen. Dienneke: 'Een van ons is hier altijd aanwezig en we kennen iedereen bij naam. Henk en ik zorgen dat de medewerkers zo weinig mogelijk papierwerk hebben, zodat zij meer tijd overhouden voor zorg en begeleiding. Voor de administratie hebben we een softwarepakket gekozen dat medewerkers in staat stelt om makkelijk en snel de zorgplannen bij te houden in de laptop of tablet. Als we zouden uitbreiden, zouden we als bestuur dat directe contact met iedereen missen. Dan

'We houden mensen zo veel mogelijk actief en betrokken'

6 De herinneringssessies, praten over vroeger, vinden vaak plaats in de kas

7 en 8 Op de Reigershoeve wordt veel belang gehecht aan activiteiten

ontstaat er een kloof tussen bestuur en werkvloer. Dat willen we niet; dit is voor ons de perfecte schaal.'

Regelmatig kloppen zorgbestuurders aan om te leren van de methode van Reigershoeve. 'En we helpen enthousiaste bestuurders dan ook graag als ze visie hebben en iets nieuws willen beginnen,' zegt Henk. 'Maar het gaat hier niet om een marketingformule of om geld verdienen of keurmerken. We zijn een stichting. We adviseren alleen mensen die uit idealisme over betere ouderenzorg naar ons toekomen. Mensen die hier met een dikke auto aan komen rijden en over bv's beginnen en zo, wijzen we direct de deur.'

Denktank

Het lijkt alsof er niets te verbeteren valt bij Reigershoeve, maar dat is volgens

Dieneke niet waar. 'We hebben altijd wel wat te verbeteren en te vernieuwen. Daarom zijn we dit jaar gestart met een denktank waarin we met zes medewerkers ideeën en plannen voor verbetering bedenken en helpen te realiseren. Een speerpunt nu is bijvoorbeeld dat we familieleden meer willen betrekken bij de zorg en het leven van hun naaste. We zouden graag zien dat de zorgmedewerkers en familieleden intensiever samenwerken. Familie heeft soms het gevoel de regie uit handen te moeten geven voor de

zorg voor hun naaste. Dat zie je aan hoe familie zich in de woning beweegt. Familie voelt vaak toch nog een drempel om bijvoorbeeld zelf koffie te zetten of de tafel te dekken. Terwijl het voor de bewoners zo belangrijk is dat zij betrokken blijven. En ook de zorgmedewerkers zijn gewend om zaken over te nemen, vanuit de rol die ze gewend zijn. Maar ik wil tegen familieleden en mantelzorgers zeggen: dit is geen instelling maar het huis van je moeder. Ga lekker in de tuin werken of help mee met koken.' ■

'Het gaat hier niet om een marketingformule'